

Desde 1987 a editorial Niemeyer vén publicando este anuario temático, que se presenta como un foro internacional de sociolingüística europea. A organización editorial de cada número corre por conta de coñecidos especialistas europeos, e conta con colaboradores de tódolos puntos do continente.

As linguas da publicación son o alemán, o inglés e mailo francés, e tanto o subtítulo da revista coma o título de cada volume figuran nos tres idiomas.

O volume 1 (1987) foi dedicado ás principais correntes da sociolingüística actual, e tivo como editor a Peter H. Nelde, sociolingüista do Centre de Recherche sur le Plurilinguisme de Bruxelas.

No ano 1988 apareceu o segundo volume, editado por U. Ammon, K. J. Mattheier e P. H. Nelde, sobre a estandarización das linguas europeas. Nel encóntranse algunhas colaboracións de importancia, entre as que destaca o artigo de Harald Haarmann "Algemeine Strukturen europäischer Standardsprachenentwicklung" (pp. 10-51), onde se estudian os procesos de estandarización en Europa desde unha perspectiva comparativa e histórica.

O último número publicado, correspondente ó ano 1989, volve estar editado por Ulrich Ammon, Klaus Mattheier e Peter H. Nelde, e pretende ofrecer un panorama representativo de toda Europa dos problemas escolares derivados do emprego dos dialectos, baixo o título: *Dialekt und Schule in den europäischen Ländern / Dialect and School in the European Countries / Dialecte et École dans les Pays Européens*.

Co obxecto de que as informacións achegadas permitisen establecer comparacións entre a situación nos diversos países, os editores enviaronlles ós colaboradores da revista un cuestionario cunha serie de preguntas ás que debían dar resposta, referidas á identificación dos dialectos, ó seu grao de uso, á consideración de que gozan na sociedade, a súa presenza na escola, ás dificultades de tipo didáctico ou sociolingüístico a que dá lugar a súa coexistencia coa lingua estándar, etc.

A estas cuestións tentan responde-los dezaseis artigos de que consta este número (9 en inglés, 5 en alemán e 2 en francés), que dan conta da situación noutros tantos países: Bélxica, República Federal Alemana, Dinamarca, República Democrática Alemana, Finlandia, Gran Bretaña, Irlanda, Países Baixos, Noruega, Austria, Portugal, Romanía, Suíza, España, Suecia e Iugoslavia.

Nótanse en falta as colaboracións correspondentes a países como Francia, a URSS ou Italia, entre outros, que permitirían ter unha visión máis completa da situación en todo o continente. Pero, como os mesmos editores advirten (p. VII / IX / XI), a ausencia deses traballos permitiu incluír algunhas 'digresións', como a situación lingüística das familias dos emigrantes retornados en Portugal, ou o tratamento das linguas minoritarias en España.

Efectivamente, o traballo correspondente ó estado español, "Languages and Dialects in the Educational System of Spain" de Miquel Siguán (pp. 128-142), rompe parcialmente co esquema proposto polos editores ó dedica-la maior parte do espazo a estudar a situación nas comunidades catalana, vasca e galega. O ensaio de Siguán adopta como

punto de partida a visión de España como un país plurilingüe, e pasa a describi-la situación das comunidades que teñen unha lingua propia cooficial co castelán.

Tras presenta-la situación do catalán e do vasco no ensino, o autor ocúpase do galego ("Galician in Teaching", p. 135). Despois de aclarar que a súa situación legal é semellante á das outras dúas linguas minoritarias, considera que o galego está aparentemente nunha posición máis favorable có vasco e mailo catalán, e "a súa implantación no ensino debería xa que logo ser doada". O autor constata que o galego non ten os inconvenientes do euskera nin existiu en Galicia unha inmigración masiva de castelanfalantes, como sucedeu en Cataluña, que a porcentaxe de falantes que teñen a lingua autóctona como primeira lingua e a daqueles que poden falala é superior ás que se encontran en Cataluña e no País Vasco; pero a pesar diso o galego ten unha presenza bastante modesta na educación.

Para M. Siguán, as dúas razóns que explican esta aparente contradicción son: a) a relación de diglosia aguda que se produce entre galego e castelán (asociación de galego con pobreza e subdesenvolvemento, mentres que o castelán se asocia a cultura, á administración e a prestixio social), que non foi superada por un proceso de normalización aínda pouco desenvolvido; b) o escaso interese mostrado polo goberno galego por promove-la lingua. Como consecuencia, a educación básica de tódolos escolares de Galicia segue a ser en castelán, sendo insignificante o número dos alumnos que reciben a maior parte das materias en galego.

Na segunda parte do traballo, expón brevemente a situación das variedades dialectais en relación co ensino escolar no territorio de fala castelá, para a continuación trata-la situación das variedades do catalán e mailos problemas da unificación da lingua vasca.

Polo que respecta ó galego, o autor céntrase na cuestión da fixación normativa ("The Problem of Norms in Galician", pp. 140-141), e introdúcenos na cuestión observando que, dado que as variedades do galego están menos distanciadas cáas do catalán ou as do vasco e non afectan ás súas características esenciais, non deberían presentarse problemas para chegar a unha norma común; pero a situación é xustamente a contraria.

Ante a codificación necesaria para que a nosa lingua poida asumir tódalas funcións da vida pública, Siguán distingue dúas posturas: a primeira defende que o portugués e o galego, a pesar de teren unha orixe común, son hoxe dúas linguas diferentes, a resultas da súa evolución independente, e polo tanto o galego debe ter normas propias; a segunda postura considera que, a pesar das diferencias, o galego e o portugués son a mesma lingua; deste xeito, o galego moderno é un dialecto do portugués, e polo tanto debe asumir-las normas portuguesas. Ademais, advirte que as diferencias entre as dúas posturas non son puramente científicas, senón de orde extralingüística.

Aínda que non aprecia demasiadas diferencias entre as dúas posturas, considera que a distancia fonolóxica entre galego e portugués fai difícil a adaptación da ortografía portuguesa para o galego: "The separate evolution of the two languages has produced a very marked phonological differentiation, and Portuguese spelling logically corresponds to its own phonology, and is difficult to adapt to Galician" (p. 141). A ortografía, que só é o aspecto externo do sistema lingüístico, convértese en símbolo dunha controversia que chegou ás escolas. E, conclúe Siguán, esta controversia non fixo máis ca prexudica-la normalización do galego: "the controversy has obviously not contributed to raising the prestige of Galician among the public" (p. 141).

En resume, aínda que nesta exposición non encontramos moitos elementos novos, M. Siguán fai unha síntese atinada dos principais problemas que afectan á normalización do galego, especialmente no ámbito escolar, mantendo en todo momento un ton obxectivo e rigoroso. Precisamente o aspecto máis interesante deste traballo consiste en que a situación do galego está vista desde o exterior, e en que contamos coa posibilidade de confrontala coa situación do vasco e do catalán. Desta comparación saltan á vista tanto as grandes posibilidades de desenvolvemento que o galego presenta a priori no ámbito educativo, coma as graves insuficiencias da súa instalación nese medio.

Este terceiro número de *Sociolinguística* péchase, tras unhas páxinas de revista de libros, cunha bibliografía de sociolingüística dos países europeos correspondente ó ano 1987 (pp. 176-219). Lamentablemente, a bibliografía referida ó galego (que aparece entre a portuguesa) é moi incompleta e non reflexa a riqueza e a calidade dos estudos que se publicaron sobre a nosa lingua nese ano. É igualmente pobre a lista dos títulos sobre sociolingüística do resto do estado español.

En consecuencia, polo que levamos visto nos tres primeiros volumes, *Sociolinguística* constitúe unha publicación de primeira importancia para coñecer-la situación lingüística de Europa e para aborda-lo estudio dos problemas de orde sociolingüística que se producen na Europa plurilingüe onde as linguas subalternas, coma o galego, terán que gaña-lo futuro.

X. L. REGUEIRA

Revista de Llengua i Dret nº 12, xullo de 1989. Escola d'Administració Pública de la Generalitat de Catalunya.

Desde o ano 1983 -o nº 1 é do mes de xuño- a Escola d'Administració Pública de Catalunya publica a "Revista de Llengua i Dret", baixo a dirección de Carles Duarte i Montserrat -destacado estudioso do tema da linguaxe administrativa, durante moito tempo xefe da Sección de Lingua Catalana e Linguaxe Administrativa da Escola e hoxe xefe do Servizo de Asesoramento Lingüístico da Generalitat- e cun Consello de Redacción composto de coñecidos e mesmo eminentes lingüistas e profesionais do dereito.

Como se di na presentación desta publicación, a intención da Escola foi a de proporcionarlle un novo instrumento á lingua catalana que coadxuvase a conseguirla súa normalización e prestixio, a través da fixación dunha metodoloxía rigorosa na materia e da creación dun cadro de especialistas cunha formación sólida. A revista, que acolle traballos doutros ámbitos do Estado español -incluída, claro está, Galicia- e mais do internacional, trata temas fundamentalmente relativos ó uso da lingua no marco da Administración e no ámbito xurídico, desde catro puntos de vista: a) o estrictamente lingüístico ou estrutural (temas de vocabulario, fraseoloxía, etc.); b) o da historia da lingua (edición de textos administrativos e xurídicos, estudio das diversas fases da historia do vocabulario administrativo, etc.); c) o sociolingüístico (traballos sobre linguas en contacto, sobre rexistros lingüísticos, etc., sempre